

Leszkay András bácsi Moha-meséje

A csacsi

Amikor olyan hét-nyolc esztendő voltam, egy nyári délutánon a kertünkben hintáztam, mégpedig állva hintáztam. Szüleim tiltották ugyan az állva hintázást, s néhány hét óta különösen szigorúan. Néhány héttel azelőtt ugyanis egy másik törpeházi kisleány, Kökőrcsinnek kicsúszott a talpa alól a deszka, Kökőrcsin leesett, és annyira megütötte a fejét, hogy kórházba kellett szállítani Budapestre. Én azonban úgy gondoltam, hogy engem mégsem kellene eltiltani az állva hintázástól. Kökőrcsin ügyetlen, én viszont ügyes vagyok. Állva hintáztam hát most is, egyre erősebb lendítésekkel, és nagyon tetszett nekem, hogy magasan beröppenek a gyümölcsfák lombja közé, akár csak egy sárgarigó. Annyira élveztem a nagyszerű hintázást, hogy csak akkor vettem észre édesanyjamat, amikor már ott állt mellettem, és szomorúan rám szólt: „Ejnye, ejnye, kisfiam... Hányszor, de hányszor kértelek már, hogy állva ne hintázz. Kicsike vagy még, gyöngye a kezéd. Ha kicsúszik talpad alól a deszka, nem bírsz megkapaszkodni, leesel.”

Akkoriban egyre nehezebben viseltem el a figyelmeztetéseket, utasításokat, tilalmakat. Leugrottam a hintáról, és dühösen kiáltottam: „Jaj, ez az örökös parancsolgatás!” Édesanyám csöndesen felelte: „Azért kell rádszólnom, kisfiam, hogy megvédjelek valami bajtól. A te érdekedben szólok rád, neked akarok jót vele.” Nyújtotta felém a kezét, hogy

magához vonjon, megöleljen, én azonban elfordultam, s kiszaladtam a kertünkből. Befutottam a közeli erdőbe, és csatangoltam. Messzire elbaktattam benne, fel a szelíd lejtésű hegyoldalra, magasan Törpeháza fölé.

Már éppen arra gondoltam, hogy hazatérek – mert bármekkora volt is a bosszúságom, az uzsonnát nem akartam elmulasztani –, amikor egyszerre csak talákoztam valakivel a bokrok között. Az első pillanatban azt hittem, őzet látok – ez gyakran megtörtént –, s csak a következő pillanatban ismertem fel a szokatlan erdei sétálót, egy fiatal csacsit. Mozdulatlanul álltunk mindketten, s bámultuk egymást. A csacsi igen fiatalka volt, alig magasabb, mint én, s kétségkívül valamelyik távolabbi faluból szökött el. Törpeháza akkoriiban senki sem tartott szamarat. A csacsi, miután megnézett, folytatta a lombelegést, én meg töprengeni kezdtem, mit is tegyek, hogy már a mai éjszakát se töltsé idekinn az erdőn. Azok-

ban az időben még nem volt ritka a farkas a Börzsönyben – éjszakánként gyakran hallottuk az üvöltésüket –, s biztos lehettem benne, hogy ha sorsára hagynám ezt a fiatal állatkát, keservesen kéne elpusztulnia.

Legelső teendőmnek azt láttam, hogy kipuhatóljam, milyen természetű. Szólongatni kezdtem hát: „Csacsi te, csacsi te!”, és egyre közelebb mentem hozzá. Örömmel tapasztaltam, hogy szelíd. Túrte, hogy melléje lépjek, s vakargassam a fülét, nyugodtam tépegette tovább a lombot. Azt hittem tehát, hogy könnyű dolgom lesz. Nyakára csatoltam a nadrágszíjamat, s vezetni akartam. Vad nem lett ugyan ettől sem, egyszerűen csak nem egyezett bele a távozásba. Vékony, de erős csülkeit megtámasztotta a földön, s csak akkor lépett, amikor akart, akkor is csupán abból a célból, hogy megkóstolja egy másik bokor lombját is. Húztam ökelmém minden erőmből, s beszéltem hozzá: „Ne csökönysködjél, csacsikám, gyere szépen velem, megesz a farkas, ha itt maradsz, nagyon megbánod, ha nem jössz velem, gyere, csacsikám, induljunk, ne légy már ilyen csacsi!” Erőlködésemmel azonban csak annyi eredménye lett, hogy abbahagyta a legelését, és minden figyelmét a helyben maradásra fordította.

Végül is rántottam rajta egy nagyot, s ezt igen rosszul tettem, mert a rándításra rándítással válaszolt, elestem, a szíj kicsúszott a kezemből, a csacsi

meg elügetett vagy tíz méternyire, s mintha mi sem történt volna, folytatta a legelészést. Hogy mégis emlékezett a történetekre, azt hamarosan megtudtam. Most már ugyanis nem engedett a közelébe, hanem mindig arrább szaladt. De mindig csak nyolc-tíz méternyire. Látszott tehát, hogy nem tart igazi ellenfélnek, nem becsüli annyira erőmet, hogy egészen elmeneküljön tőlem. A ravaszágomra azonban nem gondolt, s ennek köszönhettem, hogy mégsem lett a farkasok prédája. Úgy tettem ugyanis, mintha nem törődném többé vele, s nem feléje mentem, hanem csak körülötte járkáltam. A köröket azonban egyre kisebbítettem, egyszerre csak ismét mellette voltam, és újból megragadtam nyakán a szíjat. De még mindig nem tudtam, miként lesz ebből hazajutás, pedig már erősen ideje volt az indulásnak. Az ég még kék volt ugyan, de a Hold már egyre világosodva hirdette rajta, hogy hamarosan este lesz.

Nem töprenghettem sokáig, kénytelen voltam ahhoz az eszközhöz folyamodni, amely már előbb is eszembe jutogatott, de idegenkedtem tőle. Most azonban mégiscsak használatára kényszerített a csökönyössége. Bal kézzel erősen markolva a szíjat, jobb kezem keserves munkájával letörtem, bicskámmal levagdostam néhány hosszú loncindát, összefontam azokat, és behúztam a szíjba, Derékamra kötöttem a rögtönzött gyeplőt, s most már kényelmesebben, mindkét kezemet használva, vágtam egy hosszú botot. De még ekkor is – noha már csillagok is ragyogtak a sötétülő égbolton – megkíséreltem, hogy pusztán noszogató szóval juttassam biztonságba védencemet. Barátságosan rákiáltottam: „Indulj, csacsikám! Gyí! gyí!” Csacsikám azonban

nem indult. Megdöfködtem egy kicsit a bottal, de nem indult el attól sem.

Ami ezután történt, nem mondom el. Csak annyit mondom, hogy hol mentünk, hol álltunk, s többet álltunk, mint mentünk. Öreg este lett, mire Törpeháza közelébe értünk. A kis verandákon már mindenütt égtek az asztali lámpák, és vacsoráztak a családok. Ekkor már nem mögötte mentem a csacsinak, hanem mellette, s a szíjnál fogva vezettem. Lépegetett már békésen, csökönyösködés nélkül. Tudta már, hogy nem lehet velem kukoricázni. A botot már akár el is dobhattam volna.

Amikor az első ház mellett mentünk el, észrevett egy pajtásom, elkiáltotta hát magát: „Moha szamarat fogott!” S kifutott hozzám az utcára. Nem telt bele fél perc, Törpeháza összes gyermekei körülöttem és a csacsi körül ugráltak, nevettek, kérdeztettek, még éljenez-

tek is. Kiderült, hogy Törpeháza már tudnak a megszökött csacsiról, ott járt délután a gazdája, kérdezősködött, kereste. Nagy esemény volt hát, hogy én kerítettem meg a szökevénynt.

Bekötöttük éjszakára a kecskeóiba, s mielőtt lefeküdtem volna, fogtam a gyertyát, s még egyszer kimentem hozzá. Szeme láttára kettétörtem a botot, megöleltem, és így pusmogtam a fülébe: „Ne haragudj

rám, kedves barátom, amiért megütögettelek. Ha majd halod éjszaka, hogy üvölt oda-fönn a farkas, jusson eszedbe: csak azért ütögettelek, hogy megmenthesselek tőle. Kicsike vagy még. Jól meg tudad ugyan feszíteni a csülköcskéidet, amikor húzni akartalak, de farkastól még nem tudnád megvédeni magadat aprócska patáiddal. A te érdekedben ütögettelek, neked akartam jót vele, ne haragudj rám! Most pedig, kedves barátom, aludj jól, jó éjszakát!”

Másnap reggel korán felébredtem ugyan, de a csacsi már nem volt nálunk. Szekér ment át hajnalban Törpeháza, s édesapám megkérte a szeke-rest, vigye haza a gazdájához. Nagyon örültem, hogy megmentettem csacsit, s alig vártam, hogy részletesebben is elmondhassam pajtásaimnak kalandomat. Szó ami szó, örültem annak is, hogy ismét dicsőségben lesz részem, ünnepelni fognak. De még korán volt, pajtásaim még aludtak. Hintázgatni kezdtem hát. S minthogy nagyon jó kedvem volt, fel is álltam a hintán, óriási nagyokat lendítettem rajta, s élveztem, hogy felröppenek a gyümölcsfák harmatos lombjai közé.

S egyszerre csak ismét ott állt mellettem édesanyám, és szomorúan rám szól: „Ejnye, ejnye, kisfiam! Már megint állva hintázol...” Leugrottam a hintáról, s dohogtam: „Jaj, ez az örökös parancsolgatás!” Édesanyám csöndesen felelte: „Azért kell rád szólnom, kisfiam, hogy megvédjelek valami bajtól. A te érdekedben szólok rád, neked akarok jót vele.” Nyújtotta felém a kezét, hogy magához vonjon, megöleljen. És azonban elfordultam, s kiszaladtam a kertünkből. Láttam már, hogy az utcán gyülekeznek a pajtásaim. Siettem feléjük, hogy elbeszéljem kalandomat, és ünnepeljenek.